

Zákon o střetu zájmů, občan nebo zastupitel v právu?

JUDr. Stanislav Polčák

- 24. září a 17. října 2019, seminář Zastupitel v právu, Justiční areál Na Míčánkách, Praha 10 – Vršovice
- 7. listopadu 2019, seminář Zastupitel v právu, sídlo Veřejného ochránce práv v Brně

Jak to vše začalo

- Novela zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, s účinností od 9. února 2017, resp. 1. září 2017
 - Úprava okruhu/členění veřejných funkcionářů
 - Změna podávání oznámení o majetku z písemného na elektronické
 - Změna způsobu nahlížení => bez žádosti
 - Rozsah veřejných informací bez omezení
 - Změna během volebního období
- Důsledky změn v roce 2017
 - Rezignace komunálních politiků
 - Odmítnutí kandidování v komunálních volbách v roce 2018
 - Hrozba nesestavení kandidátek v komunálních volbách a nucená správa obce ze strany MV

Změna zákona z pohledu povinného

- Obě změny nastaly během volebního období
 - Změna způsobu podávání oznámení a nahlížení
- Volba veřejného funkcionáře
 - Podvolit se změně
 - Oznámení nepodat
 - Rezignovat
- Novinka v podobě Centrálního registru oznámení
 - Neintuitivní prostředí, celá řada povinných v důchodovém věku
 - Funkcionalita systému – např. možnost podat opakovaně tatáž oznámení
 - Zbytečné oznámení – při znovuzvolení do stejné nebo „vyšší“ funkce povinnost podat výstupní a vstupní

Střet práva

- Právo veřejného funkcionáře na soukromí
 - Oznámení o majetku obsahuje informace dotýkající se rodinných příslušníků
 - Zákon může vyžadovat informace, které veřejný funkcionář má zakázáno poskytovat – např. zveřejňování výše mzdy v zaměstnání
 - Obsah oznámení může být zneužit – pozvánka pro zloděje
- Právo občana na informace a „kontrolu“
 - Občan je sousedem veřejného funkcionáře – vidí jeho životní styl
 - Občan vidí dění v obci, může navštěvovat veřejné zastupitelstvo
 - Jednou za 4 roky dává zastupitelům „vysvědčení“
- Které právo má větší váhu?

Snaha o nápravu?

- Předložení 2 poslaneckých novel z. o střetu zájmů – prosinec 2017
- Výsledek – změna rozsahu veřejných informací dle úrovně veřejného funkcionáře, účinný od 30. 6. 2018:
 1. Neuvolnění veř. funkcionáři na komunální úrovni
 - Veřejné: oznámení o činnostech, o nemovitém majetku, cenných papírech a podílech v obchodních korporacích
 - Neveřejné: oznámení o movitém majetku, o příjmech a darech, nesplacených závazcích
 2. Uvolnění veř. funkcionáři a neuvolnění veř. funkcionáři na úrovni statut měst
 - Veřejné: oznámení o činnostech, o nemovitém majetku, cenných papírech a podílech v obchodních korporacích, o příjmech a darech
 - Neveřejné: oznámení o movitém majetku, nesplacených závazcích
 3. Uvolnění a neuvolnění veřejní funkcionáři na úrovni kraje a magistrátu hl. m. Prahy
 - Veřejné: oznámení o činnostech, o majetku, o příjmech, o závazcích
 - **Neveřejné u všech:** datum a místo narození, identifikace nemovitosti

Dopady změn zákona o střetu zájmů

- Průběžné oznámení za rok 2017
 - Povinnost nesplnilo 24 621 veřejných funkcionářů z celkového počtu 33 235
 - Po výzvě MSp se počet snížil na 7 568, tito veř. funkcionáři postoupeni SO
 - Dodatečně postoupeno dalších 2 460 veř. funkcionářů z důvodu chybného období v průběžném oznámení za rok 2017
- Výstupní a vstupní oznámení po komunálních volbách 2018
 - MSp nezveřejnilo počet veř. funkcionářů, kteří nesplnili povinnost a byli postoupeni
 - Odhad kolem 4 tisíc
- Průběžné za rok 2018
 - Informace zatím nezveřejněná

Řízení u správního orgánu

- Zahájení řízení o přestupku
 - Některé ORP zahájily neprodleně po postoupení, jiné více než po 6 měsících
 - Rozdílly i v rámci 1 ORP
- Výsledek řízení
 - Zastavení řízení, napomenutí, pokuta 1000 Kč až 5000 Kč
 - Odlišné posuzování dodatečně splněné povinnosti (po dodatečné lhůtě do zahájení řízení, neprodleně po zahájení řízení)
- Praktický dopad
 - Nechuť kandidovat či pouze funkce řadového zastupitele
 - Rezignace na funkci (místo)starosty nebo radního

Iniciativa senátorů

- Návrh na zrušení části zákona o střetu zájmů ze dne 30. 11. 2017
 - Podepsalo 42 senátorů
 - Vyjmutí neuvolněných veřejných funkcionářů z působnosti zákona
 - Zrušení některých povinných údajů v oznámení o majetku a příjmech
- Návrh na zrušení části zákona o střetu zájmů ze dne 30. 7. 2018
 - Podepsalo 60 senátorů
 - Vyjmutí některých neuvolněných veř. funkcionářů z působnosti zákona
 - Zrušení některých povinných údajů v oznámení o majetku a příjmech
 - Zrušení ustanovení o rozsahu nahlížení do registru oznámení
- Spojeno do společného řízení, zatím bez rozhodnutí ÚS

Zapojení SMS ČR

- Průzkum mezi obcemi a odborné semináře
- Výzva „Klíč od úřadu pro předsedu vlády“ a následné jednání s premiérem dne 12. února 2018
- Odborný seminář dne 19. března 2018 v PSP ČR
- Petice proti zpřísnění zákona o střetu zájmů
- Setkání s předsedou PSP ČR Radkem Vondráčkem
- Setkání s premiérem Adrejem Babišem
- Metodické pokyny pro obce, spolupráce s MSp
- Jednání s ministryní spravedlnosti Mgr. Marií Benešovou
- Zprostředkování bezplatného zastupování v řízení o přestupku

Představení SMS ČR

Sdružení místních samospráv ČR je nevládní apolitická organizace s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Ze širokého spektra aktivit ve prospěch samospráv lze zmínit především prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní). Agenda SMS ČR dnes zahrnuje připomínkování nejrůznějších legislativních návrhů, prezentaci a prosazování potřeb menších obcí a měst, hájení zájmů venkova a jeho obyvatel a spolupráci v boji proti korupci ve veřejné správě. SMS ČR je silným partnerem vlády, parlamentu i krajů v ČR. Sdružuje více než 1900 obcí a měst v ČR.

Děkuji za pozornost

Stanislav POLČÁK
předseda SMS ČR